

OTAKAR SCHLOSSBERGER

**PLATEBNÍ
SLUŽBY**

MANAGEMENT PRESS, PRAHA 2012

© Otakar Schlossberger, 2012
Cover design © Petr Foltera, 2012
Všechna práva vyhrazena

ISBN 978-80-7261-238-3

OBSAH

Úvodní slovo autora	9
Úvod – Platební styk a platební služby	11
ČÁST I	
ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ PLATEBNÍCH SLUŽEB	17
Kapitola 1 PRÁVNÍ ÚPRAVA PLATEBNÍCH SLUŽEB	19
Kapitola 2 VYBRANÉ POJMY Z OBLASTI PLATEBNÍCH SLUŽEB	24
Kapitola 3 PLATEBNÍ ÚČET – ZÁKLAD PRO POSKYTOVÁNÍ PLATEBNÍCH SLUŽEB	28
3.1 Úvod do problematiky	28
3.2 Dokumentace ke zřízení a vedení běžného a platebního účtu	30
3.2.1 Klient a klientská dokumentace	30
3.2.2 Dokumenty uživatele/klienta ke zřízení účtu	33
3.2.3 Podpisový vzor k účtu	48
3.3 Smlouva o zřízení a vedení účtu a smlouva o platebních službách	51
3.3.1 Úvod do problematiky	51
3.3.2 Náležitosti smlouvy	52
3.3.3 Změny údajů ve smlouvě a podpisových vzorech	57
3.3.4 Úmrtí majitele účtu jako zvláštní situace	61
3.4 Ukončení rámcové smlouvy a zrušení platebního účtu	64
3.4.1 Úvod do problematiky	64
3.4.2 Zánik rámcové smlouvy z podnětu uživatele	64
3.4.3 Zánik rámcové smlouvy z podnětu poskytovatele platebních služeb	66
3.4.4 Zánik rámcové smlouvy likvidací právnické osoby	67
3.4.5 Zánik rámcové smlouvy z důvodu prohlášení konkursu	68
3.5 Hlediska vedení účtů	69
3.5.1 Úvod do problematiky	69
3.5.2 Účetní hledisko	69
3.5.3 Daňové hledisko	70
3.5.4 Hledisko identifikace	73
3.5.5 Hledisko pojištění vkladů	77

ČÁST II

PLATEBNÍ SLUŽBY	81
Kapitola 4 NÁLEŽITOSTI PŘÍKAZŮ PŘI PROVÁDĚNÍ PLATEBNÍCH SLUŽEB	83
4.1 Úvod do problematiky	83
4.2 Náležitosti vnitrostátních příkazů a pokynů pro provádění platebních služeb	84
4.3 Náležitosti přeshraničních a zahraničních příkazů a pokynů pro provádění platebních služeb	94
Kapitola 5 ZÁKLADNÍ INSTRUMENTY PLATEBNÍCH SLUŽEB	105
5.1 Pokladní operace	105
5.1.1 Úvod do problematiky	105
5.1.2 Vklad peněžních prostředků na účet	106
5.1.3 Výběr peněžních prostředků z účtu	111
5.1.4 Základní pravidla pro provádění hotovostních operací	118
5.2 Základní instrumenty platebních služeb pro převody peněžních prostředků	122
5.2.1 Úvod do problematiky	122
5.2.2 Vnitrostátní převod peněžních prostředků	123
5.2.3 Přeshraniční převod peněžních prostředků	126
5.2.4 Zahraniční převod peněžních prostředků	132
5.3 Platební karty a elektronické peníze	135
5.3.1 Platební karty	135
5.3.2 Elektronické peníze	143
Kapitola 6 POSKYTOVATELÉ PLATEBNÍCH SLUŽEB	146
6.1 Úvod do problematiky	146
6.2 Platební instituce	147
6.3 Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu	151
6.4 Instituce elektronických peněz	152
6.5 Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu	157
Kapitola 7 PLATEBNÍ SLUŽBY SPOJENÉ S VNITROSTÁTNÍM PLATEBNÍM STYKEM	162
7.1 Úvod do problematiky	162
7.2 Bankovní tajemství a mlčenlivost	162
7.2.1 Obsah pojmu bankovního tajemství a mlčenlivosti	163
7.2.2 Povinnost subjektu podat informace	165
7.2.3 Povinnosti poskytovatele platebních služeb spojených s výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu uživatele platebních služeb	168
7.2.4 Poskytování informací o příjemci omylem poukázané úhrady	170
7.3 Další služby platebního styku	172
7.3.1 Rezervování peněžních prostředků	172

7.3.2	Blokování peněžních prostředků	173
7.3.3	Expresní převody peněžních prostředků	173
7.3.4	Částečné úhrady peněžních prostředků	174
7.3.5	Přednostní platby	174
7.3.6	Vedení kartotéky plateb před lhůtou splatnosti (tzv. K1)	174
7.3.7	Vedení kartotéky plateb po lhůtě splatnosti (tzv. K2)	175
7.4	Mezibankovní platební styk	175
7.4.1	Charakteristika platebních systémů	176
7.4.2	Platební systém s neodvolatelností zúčtování	183
7.4.3	Ostatní platební systémy	190
7.4.4	Platební systém CERTIS	191
7.5	Poskytování platebních služeb	203
7.5.1	Úvod do problematiky	203
7.5.2	Přístup poskytovatelů platebních služeb (a vydavatelů elektronických peněz) k jejich uživatelům	203
7.5.3	Vybrané podmínky pro realizaci platebních služeb	206
7.5.4	Opravné zúčtování z podnětu poskytovatele platebních služeb	216
7.5.5	Opravné zúčtování z podnětu uživatele platebních služeb	221
7.6	Lhůty při poskytování platebních služeb	224
7.6.1	Úvod do problematiky	224
7.6.2	Lhůty z pohledu poskytovatele platebních služeb plátce – bezhotovostní převody	225
7.6.3	Lhůty z pohledu poskytovatele platebních služeb příjemce – bezhotovostní převody	226
7.6.4	Lhůty z pohledu podnětu příjemce platby	230
7.6.5	Lhůty pro připsání peněžních prostředků vložených na účet	232
Kapitola 8 PLATEBNÍ SLUŽBY SPOJENÉ S MEZINÁRODNÍM PLATEBNÍM STYKEM		234
8.1	Úvod do problematiky	234
8.2	SWIFT jako technologický předpoklad mezinárodního platebního styku	235
8.2.1	Úvod do problematiky	235
8.2.2	SWIFT – Společnosti pro celosvětovou mezibankovní finanční telekomunikaci	236
8.2.3	SWIFT a Česká republika	242
8.2.4	Swiftová zpráva a její struktura	243
8.2.5	Obsah swiftové zprávy	245
8.2.6	Swiftová adresa	246
8.2.7	Použití swiftové zprávy v platebním styku	247
8.3	Přeshraniční platební služby a projekt SEPA	250
8.3.1	Úvod do problematiky	250
8.3.2	Politicko-hospodářská východiska vzniku hospodářské a měnové unie	250

8.3.3 Právní východiska přeshraničních platebních služeb	253
8.3.4 Principy přeshraničních plateb	255
8.3.5 Single Euro Payments Area	257
8.3.6 Zúčtování přeshraničních plateb a plateb SEPA	276
8.4 Zahraniční platební styk	294
8.4.1 Některé možnosti zúčtování zahraničněplatebních operací	294
Kapitola 9 MIMOSODNÍ ŘEŠENÍ SPORŮ V OBLASTI PLATEBNÍCH SLUŽEB	298
9.1 Úvod do problematiky	298
9.2 Česká republika před vstupem do Evropské unie	299
9.3 Česká republika po vstupu do Evropské unie	299
9.4 Předmět úpravy	300
9.4.1 Co řeší finanční arbitr	300
9.4.2 Kdo je finanční arbitr	301
9.4.3 Řízení před finančním arbitrem	302
9.4.4 Ostatní úkoly finančního arbitra	304
9.5 Mezinárodní spolupráce	306
9.5.1 FIN-NET	306
9.5.2 INF-SOS	307
Příloha – Časový harmonogram systému CERTIS	309
Executive Summary	311
Přehled použité literatury a ostatních zdrojů	315
Věcný rejstřík	319
O autorovi	325

ÚVODNÍ SLOVO AUTORA

Vážení přátelé, milí čtenáři,

základem bankovních produktů je poskytování služeb platebního styku. Po roce 1990 jsme v České republice zaznamenali prudký rozvoj bankovníctví ve všech jeho formách, platební styk nevyjímaje. S rozvojem podnikání a vznikem nových firem nastala dynamická poptávka po službách platebního styku. Tuto poptávku po službách platebního styku umocňovali také retailoví klienti, a proto se banky v devadesátých letech minulého století zaměřily na budování platebních systémů.

Objevily se nové instrumenty platebního styku, například různé druhy platebních karet. Široká veřejnost se postupně seznamovala s trvalými příkazy či automatickými převody zejména při obstarávání sdruženého inkasa obyvatelstva. Lidé začali více cestovat, a proto značně stoupl význam směnárenských operací. V neposlední řadě se vytvořila velká poptávka v oblasti zahraničního platebního styku, na niž má značný vliv vznik nové euroměny (EUR). Její používání nutně ovlivnilo všechny banky, a to nejen v regionu Evropské měnové unie.

Při zajišťování operací platebního styku dochází v současné době ke kvalitativnímu posunu k rozvoji tzv. elektronického bankovníctví. To s sebou přineslo a přináší nejen zefektivnění práce prostřednictvím špičkové výpočetní techniky a dokonalého programového vybavení tak, aby zákazník mohl s bankou komunikovat 24 hodin denně po sedm dnů v týdnu v režimu on-line, ale i budování např. samoobslužných bankovních přepážek, rovněž přístupných klientovi nepřetržitě.

V květnu roku 2004 se stala Česká republika řádným členem Evropské unie. Akt vstupu však předcházela celá řada kroků, aby bylo dosaženo harmonizace odpovídající právnímu uspořádání různých oblastí nejen ekonomického života. Týkalo se to také oblasti platebního styku a zúčtování. Právě před vstupem České republiky do Evropské unie bylo vydáno několik důležitých právních norem, které byly postupně transponovány do právního řádu vybrané oblasti platebního styku a zúčtování nebo kodifikovaly tzv. best practices z předchozího období. Vývoj se však ani v této oblasti nezastavil, ba naopak. Podle platného komunitárního práva mohou do oblasti poskytování platebních služeb od roku 2006 vstupovat i jiné subjekty, než jsou banky, a mohou nabízet platební služby jako svůj základní produkt. Samostatnou kapitolou při rozvoji platebních služeb je projekt SEPA (Single Euro Payment Area).

Tato monografie zaujímá vědecký přístup při zpracování textu a reflektuje platné právo, které se snaží aplikovat na jevy a procesy probíhající v oblasti platebního styku a platebních služeb. Zpracování textu publikace bylo, podle mého názoru, velmi pozitivně ovlivněno mými více než dvacetiletými praktickými zkušenostmi z oblasti platebního styku. Kniha nejenže uplatnila vědecký přístup při analýze daných skutečností, ale podrobila je i komparaci při jejich praktickém využívání. V tom vidím hlavní přínos zpracování daného tématu.

Publikace, kterou vám předkládám, přináší komplexní, vědečtější pohled a vysvětlení řady kategorií, pojmů a procesů, s nimiž se v oblasti platebního styku a zúčtování můžete setkat. Mým cílem bylo podat výklad tak, aby nastupující generace bankovních odborníků mohla zdokonalit své znalosti i dovednosti v oblasti platebních služeb a zvládala své pracovní povinnosti na skutečně profesionální úrovni.

Chtěl bych poděkovat všem, kdo se jakýmkoli způsobem podíleli na přípravě této publikace, a popřát zájemcům o platební služby, kteří budou s textem pracovat, aby jim poskytl uspokojení z nových teoretických poznatků. Při jejich uplatňování v praxi vám přeji mnoho úspěchů.

Otakar Schlossberger
Praha, leden 2012

ÚVOD

PLATEBNÍ STYK A PLATEBNÍ SLUŽBY

Co si lze představit pod pojmem „platební styk“ nebo „platební služby“? Platební styk je možno považovat za základní produkt (službu), který poskytují např. banky a spořitelny a úvěrní družstva¹ svým klientům.

Za definici platebního styku v širším slova smyslu bychom mohli považovat následující:

Platební styk je peněžní vztah mezi plátcem a příjemcem, který je uskutečňován v určitých formách dohodnutými platebními instrumenty buď přímo mezi nimi, nebo prostřednictvím k tomu určených subjektů (např. bank nebo spořitelních a úvěrních družstev).

Obsahem tohoto právního vztahu, který je zprostředkovan bankami nebo spořitelny a úvěrními družstvy, je souhrn práv a povinností spojených s uskutečňováním takových operací, při nichž poskytovatel služeb platebního styku (např. banka) na příkaz svých klientů provádí operace platebního styku klientem vybraným platebním instrumentem.

Subjekty jsou pak fyzické nebo právnické osoby, které stojí v roli klientů bank nebo spořitelních a úvěrních družstev na straně jedné, na straně druhé pak jde o banky, spořitelny a úvěrní družstva.

Platební styk je zejména záležitostí plátce a příjemce, a pokud do tohoto právního vztahu vstupuje při poskytování služeb platebního styku banka nebo jiný subjekt, tak stojí v roli pouhého zprostředkovatele.

Formy platebního styku mohou být různé podle toho, jaké třídící kritérium bude užito:²

¹ Viz např. zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, § 1 odst. 3 písm. c) a d), nebo zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, ve znění pozdějších předpisů, § 3 odst. 1 písm. d).

² Schlossberger, O., Soldánová, M.: Platební styk. Praha, BIVŠ 2007, s. 25. ISBN 978-80-7265-107-8.

Kritérium	Forma platebního syku
Způsob placení	<p><i>Hotovostní platební styk</i> – mezi plátcem a příjemcem dochází k předání peněz ve formě bankovek a mincí. Poskytovatel platebních služeb zde sehrává jen omezenou roli, a to v případě, pokud jsou vkládány bankovky a mince na platební účet (např. platba za zboží v obchodě při použití bankovek a mincí).</p> <p><i>Bezhotovostní platební styk</i> – je vždy zprostředkován bankami nebo spořitelními a úvěrními družstvy (a případnými jinými poskytovateli platebních služeb – viz dále) a probíhá mezi běžnými/platebními účty plátce a příjemce (např. tuzemský převod ve formě příkazu k úhradě).</p> <p><i>Elektronický platební styk</i> – jde o platební styk zprostředkovaný platebním prostředkem, na kterém jsou peněžní prostředky uloženy v elektronické podobě ve formě elektronických peněz. Mezi plátcem a příjemcem dochází k předání elektronických peněz odepsáním z jeho nosiče – platebního prostředku ve prospěch příjemce (do jeho terminálu a následně jsou připsány jako bezhotovostní peníze na jeho účet u poskytovatele platebních služeb).</p>
Území (teritorium)	<p><i>Vnitrostátní platební styk</i> – vztah mezi plátcem a příjemcem, pokud se poskytovatel platebních služeb plátce i poskytovatel platebních služeb příjemce nacházejí ve stejném státě.</p> <p><i>Přeshraniční platební styk</i> – vztah mezi plátcem a příjemcem, pokud se poskytovatel platebních služeb plátce a poskytovatel platebních služeb příjemce nacházejí v různých státech, ale pouze Evropského hospodářského prostoru (dále jen EHP).</p> <p><i>Zahraniční platební styk</i> – vztah mezi plátcem a příjemcem, pokud se poskytovatel platebního styku plátce a poskytovatel platebního styku příjemce nacházejí v různých státech s výjimkou států EHP.</p>
Náležitosti průvodních dokumentů	<p><i>Nedokumentární platební styk</i> – vztah mezi plátcem a příjemcem, kdy při jeho realizaci nejsou platby doprovázeny žádnými průvodními dokumenty. Někdy se také hovoří o realizaci tzv. hladkých plateb.</p> <p><i>Dokumentární platební styk</i> – vztah mezi plátcem a příjemcem, při kterém si obě strany dohodnou takové podmínky, že převod peněžních prostředků je spojen s dokumenty, které musí platbu doprovázet. Někdy se hovoří o dokumentárních platbách, které však nejsou považovány za platební službu (viz dále).</p>

Lhůty realizace

Expresní platební styk (přednostní) – vztah mezi plátcem a příjemcem, při kterém banka nebo poskytovatel platebních služeb plátce zajistí v podstatě okamžité odepsání peněžních prostředků z běžného nebo platebního účtu plátce a poskytovatel platebních služeb příjemce zajistí připsání peněžních prostředků příjemce na platební účet příjemce nejpozději tentýž den.

Standardní platební styk – vztah mezi plátcem a příjemcem, při kterém dochází k běžnému přesunu peněžních prostředků od plátce k příjemci zprostředkovanému jejich poskytovateli platebních služeb podle předem dohodnutých podmínek.

Vztah banky k převodu

Bezzávazkový platební styk – vztah mezi plátcem a příjemcem, při kterém banka nebo případný jiný poskytovatel platebních služeb platební transakci pouze zprostředkovává (např. hladká platba).

Závazkový platební styk – vztah mezi plátcem a příjemcem, při kterém se strany dohodly na tom, že banka nebo jiná finanční instituce může vstoupit do závazku. Pak tato instituce nevystupuje pouze jako prostředník při realizaci platebního styku, ale přecházejí na ni povinnosti plátce.³

Na podzim roku 2009 se v souvislosti s účinností *zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku* (viz dále; dále jen ZPS), objevil nový ekonomický pojem, kterým je kategorie **platební služby**. Prozatím jsme se zabývali pouze kategorií platební styk. Jaký je tedy **rozdíl mezi platební službou a platebním stykem**? Než bude objasněn rozdíl, je nutno charakterizovat, co se považuje za **platební službu**.

Jde o následující aktivity:⁴

- vložení hotovosti na platební účet;
- výběr hotovosti z platebního účtu;
- provedení převodu peněžních prostředků z podnětu plátce (úhrada), příjemce (inkaso) nebo z podnětu plátce prostřednictvím příjemce (operace debetní platební kartou), jestliže nejde o poskytnutí úvěru;
- provedení převodu peněžních prostředků z podnětu plátce, příjemce nebo plátce prostřednictvím příjemce (operace kreditní platební kartou), kterým je poskytnut úvěr;
- vydávání a správa platebních prostředků a zařízení k přijímání platebních prostředků;

³ Je nutno mít na zřeteli, že poskytovatel platebních služeb obecně (viz dále) nemůže vstupovat do závazku při realizaci platebních služeb. To je umožněno jen těm subjektům, které k tomu mají povolení (licenci). Jsou to např. banky nebo spořitelny a úvěrní družstva na území ČR.

⁴ Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, § 3, ve znění pozdějších novel.

- provedení převodu peněžních prostředků, při němž plátce ani příjemce nevyužívají platebního účtu – tzv. poukazování peněz;
- provedení platební transakce poskytovatelem služeb elektronické komunikace, pokud je souhlas plátce s provedením platební transakce dáván prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení;
- bezhotovostní obchody s cizí měnou, pokud nejde o činnost, která je investiční službou podle zvláštního právního předpisu.⁵

Aby nedocházelo k různým výkladům, co je považováno za platební službu a co nikoliv, ZPS stanoví také tzv. **negativní vymezení platební služby**. Za platební službu se tedy nepovažuje například

- příprava, sběr, zpracování a doručení bankovek a mincí;
- směnářská činnost;
- vydávání šeků, směnek nebo cestovních šeků v listinné podobě;
- vydávání papírových poukázek na zboží nebo služby;
- vydávání poštovních poukázek podle zvláštního právního předpisu;⁶
- platební transakce prováděné mezi poskytovateli platebních služeb navzájem nebo jejich obchodními zástupci na vlastní účet;
- platební transakce prováděné v rámci platebního systému;
- platební transakce prováděné v rámci správy cenných papírů;
- vyplacení hotovosti dodavatelem zboží nebo služby zákazníkovi při placení za zboží a služby a některé další činnosti.

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že **platební styk** lze považovat za **pojem širší než platební služba** s ohledem na skutečnost, že zahrnuje širší právní vztahy mezi subjekty – klientem a jeho bankou, jež jsou dány širší škálou užívaných platebních instrumentů. Toto tvrzení lze opřít o právní východiska, jež jsou dána v ZPS. Platební styk a služby s ním spojené mohou poskytovat jen banky nebo družstevní záložny podle zvláštních právních předpisů (viz poznámku pod čarou 1).

Platební služba je pak kategorie, která zahrnuje jen vybrané platební instrumenty, ale mohou ji poskytovat i další subjekty.⁷ Jak bylo uvedeno, platební službou není např. vydávání šeků a jejich zúčtování, realizace dokumentárního platebního styku jako platebně zajišťovacího instrumentu, poskytnutí záruky nebo zajištění inkasa směnky.

V dalším textu se publikace bude zabývat zejména platebními službami a jejich podrobnějším výkladem. Publikace bude vycházet z následujících kapitol:

⁵ Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, § 7.

Část I Základní vymezení platebních služeb

- Právní úprava platebních služeb
- Vybrané základní pojmy z oblasti platebních služeb
- Platební účet – základ pro poskytování platebních služeb

Část II Platební služby

- Náležitosti příkazů pro realizaci platebních služeb
- Základní instrumenty platebních služeb
  - Pokladní operace
  - Převody peněžních prostředků
  - Platební karty a elektronické peníze
- Poskytovatelé platebních služeb
- Platební služby spojené s vnitrostátním platebním stykem
  - Bankovní tajemství a mlčenlivost
  - Další služby platebního styku
  - Mezibankovní platební styk
  - Poskytování platebních služeb
  - Lhůty při poskytování platebních služeb
- Platební služby spojené s mezinárodním platebním stykem
  - SWIFT jako technologický předpoklad mezinárodního platebního styku
  - Přeshraniční platební služby a projekt SEPA
  - Zahraniční platební služby
- Možnosti mimosoudního řešení sporů v oblasti platebních služeb

Platební služby vyplývající z provedení převodu peněžních prostředků z podnětu plátce, příjemce nebo plátce prostřednictvím příjemce, kterým je poskytnut úvěr, provedení převodu peněžních prostředků, při němž plátce ani příjemce nevyužívají platebního účtu – tzv. poukazování peněz, provedení platební transakce poskytovatelem služeb elektronické komunikace, pokud je souhlas plátce s provedením platební transakce dáván prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení, a bezhotovostní obchody s cizí měnou, pokud nejde o činnost, která je investiční službou, jsou pouze **variantami základních platebních služeb**, kterým bude věnován dostatečný prostor. Pro poskytování těchto platebních služeb platí obdobná pravidla jako pro ty, které budou podrobně analyzovány v následujícím výkladu.

VĚCNÝ REJSTŘÍK

A

ABO – Automatizované bankovní operace
191

AMEX 139

AMOS 201

Apostilní doložka – Appostille 45

ATM 111

Autentifikace (autentizace) 76, 111

Autorizace

– hlasová 209

– negativní 210

– pozitivní 210

Autorizační

– centrum 141, 210

– odpověď 212

– požadavek 212

AV-pole 93

B

BACEE 297

Balíček bankovek 121

Bank Identifier Code (viz SWIFT adresa)
95, 246

Banka 11, 22, 25–26, 28, 31, 33, 36, 41,
47, 52, 59, 60, 75, 95, 111, 146, 164, 180,
227, 235, 242, 300

– korespondentská 178

– zprostředkující 179

Bankovní

– spojení 89, 167, 178, 180, 192, 222

– tajemství 33, 162 – 163

Bezdůvodné obohacení 223

Běžný účet 23, 28

BIC – Business Identifier Code
(viz SWIFT adresa) 95, 246

Blokace 112, 117, 205

Blokování peněžních prostředků 173

Brutto systém 179, 180, 182, 289

C

Cash back 112

CERTIS 191, 231

– pravidla 93, 198, 199

– principy 194

Církevní organizace 40

Citlivé údaje 44

Cizozemec 30, 44, 48, 75

Clearing 134, 176, 178, 236, 260, 277, 286,
290

CLS 294

CMF 122, 212, 271

Č

Částečné úhrady 172, 174

Částka převodu 95, 98, 104, 300,

Číselník účastníků platebního styku 87, 88,
200

Číslo účtu 49, 62, 85, 86, 89, 95, 96, 98,
101, 102, 114, 126, 130, 142, 207, 220,
272

Čistá vypořádací pozice 178

D

Daň

– srážková 72

– -ový plátce (plátce daně) 70

– -ový správce (správce daně) 72

Daňový

– domicil 73

– poplatník 70, 71

– nerezident 71

– rezident 71

Datum vystavení 93, 117, 125, 129, 131,
134

Den valuty 232–233

Dědické řízení (dědictví) 62, 63, 166

Diners Club 139

Direct Debet (viz. SDD) 259, 261, 269,
270, 287, 289

DMF 122, 212, 230, 271

Dokumentace

- klienta 30, 32, 33, 46
- k účtu 29, 30, 33, 38, 43, 48, 50, 58,
200
- neplatná 58
- platná (viz Dokumentace klienta,
Dokumentace k účtu)

Doporučení 19, 29, 306, 307

Dotace 119,

Drobný podnikatel 26, 110, 204, 213, 232,
271

Druh organizace 88

Držitel 43, 75, 112, 136, 137, 139–144,
156, 205, 209, 211–2, 215, 263, 275,
300

E

EAF – Euro Access Frankfurt 277, 297

EBA – European Bank Assotiation 227,
287, 289, 290

ECS – European Clearing Systém 277, 287

EFT/POS 141

Embossing 140

EPC – European Payment Council 97, 256,
258, 259, 261, 264, 266, 270, 275, 293

Elektronické peníze 25, 135, 141, 143, 152,
156–161

EURO1 287–293

F

Fakultativní 83–86, 90, 95, 99–103

FATF 163

Finanční arbitř 300–307

FIN (viz SWIFT zpráva) 244, 250, 287,
291, 294

FIN-Net 306–307

FPV – fond pojištění vkladů 77, 79

Fotokopie 44

Fyzická osoba 24, 47–48, 58, 73, 106, 111,
152, 302

H

Handicapovaná osoba 32

Hladký plat 12, 122, 136

Hlavní trezor 119

Hotovostní operace 118

I

Identifikace 23, 32, 41, 43, 48, 49, 73–76,
85, 107–115, 136, 140, 194, 245, 305

Identifikátor účtu klienta 49, 86–87, 89, 96,
97, 217, 222

Indent 140

Informace

- poskytnutí 26, 54–55, 60
- zpřístupnění 27, 54–55

Inkaso 13, 25, 122, 212, 220, 230–231, 253,
261, 265, 269, 270–272, 274

Inventarizace 121

Insolvence 184

Insolvenční

- návrh 160, 189
- řízení 184
- správce 68

J

JCB 139

Jedinečný identifikátor 26, 55, 96, 98, 207

K

K1 174, 207

K2 175

Karta optického klíče 90

Kazeta nočního trezoru 106

Kód

- autentizační 245
- autorizační 212
- banky 88, 89, 95, 98, 134, 222, 246
- elektronický 90
- chyby 285
- identifikační 88, 89, 96, 100–101,
246, 254
- měny 90, 116, 125, 128, 132, 252
- místa 247
- platebního styku 49, 86, 87, 88, 89,
96, 109, 114, 124, 167, 194, 217–219,
227
- pobočky 247
- země 96, 246

Konstitutivní účinky 35, 43

Kontrola 94, 104, 107, 111, 115, 119, 122,
148, 150, 154, 156–157, 166, 183, 188,
210, 271, 287

Kontrola klienta 51, 76, 107, 110,

Kontrolní číslice 87, 89, 96–97, 134

Konkurs 68

L

Lhůty

- obecně 15, 54, 65, 92, 115, 135, 169, 204–207, 218–222, 224–226, 230–232, 257, 290, 303
- výpovědní 64

Likvidace 64, 67–68, 173

Likvidita 120, 138, 150, 156, 176, 181–183, 188, 195, 281, 286

M

Majitel účtu 30, 33, 36, 45, 47–51, 54, 57–59, 61, 65, 67–68, 73, 107, 109, 167, 221, 301

MasterCard 113, 139, 140, 191, 263

Matrika (viz Základní část čísla účtu) 89

Měna

- platby 102, 125, 223, 225, 248, 277
- účtu 53, 90, 101, 102, 126, 225

Místo vystavení 85, 86, 93, 117, 129

Mlčenlivost 33, 162–166, 168, 235, 305

Modulo 11 87, 89

MyBank 293

N

Nadace 34, 40, 41, 72, 143, 216

Nadační fond 34, 40, 41

Nález 303, 304

Námitky 169, 303, 305

Náležitosti

- fakultativní (nepodstatné, nepovinné) 95, 96
- obligatorní (podstatné, povinné) 94, 95, 96

Nařízení 19, 20, 27, 73, 107, 168, 253–259, 267, 293

Nerezident 69, 71–73,

Netto systém 177, 183, 287, 289

Neupotřebitelné peníze 121

Notářský zápis 36, 37, 58

O

Občanský průkaz 34, 43

Oběživo 105, 106, 112

Obchodní rejstřík 35, 37

Obligatoční 83, 95

Odpovědnost

- plátce 205, 215

- poskytovatele 56, 65, 204, 205, 208, 213–214, 259

- uživatele 213, 215

Odštěpný závod 37

Odvod 119

Okamžik přijetí

- peněžních prostředků 224
- platebního příkazu 206, 207, 224, 227, 230

Opatrovník 32

Opravné zúčtování (viz Zúčtování) 56, 170, 195, 207, 216–221, 223

Oprávněná osoba 301

Organizační složka 37, 47

P

Peněžní prostředky 25, 41, 52, 69, 76, 86, 92, 100, 106, 111, 143, 145, 152, 169, 219, 232, 274

Platba

- přeshraniční 25, 84, 99,
- vnitrostátní 25, 84
- zahraniční 126, 132, 277

Plátce 11, 24

Platební

- instituce 28, 29, 69, 146, 147–152, 161, 185, 254
- karta 135, 140, 145, 195, 211, 261
  - čipová 90, 140, 141
  - debetní 111, 136, 138
  - elektronická 141
  - charge 136, 137
  - kreditní 112, 136, 137, 138
  - laserová 141
  - optického klíče 90, 113
  - třídění 136
  - zvláštní 136, 142
- prostředek 25, 31, 56, 135, 208, 215, 263
  - pro drobné platby 144
- příkaz 24, 25, 98, 125, 126, 129, 123, 171, 187, 206, 222, 230, 249, 269, 280
  - hromadný 255, 291
  - k inkasu 25, 123, 261
  - k převodu 85
  - k úhradě 25, 12, 261
  - trvalý 61

- služby 11, 13 – 15, 23, 29, 54–55, 75, 83, 146, 151, 158, 162, 203, 234, 250, 294
- styk 11, 14, 84, 249
  - bezhotovostní 12, 122
  - dokumentární 12
  - elektronický 12
  - expresní 13
  - hotovostní 12, 105
  - mezibankovní 175, 192–194
  - mezinárodní 234
  - nedokumentární 12
  - přeshraniční 12, 94, 250, 253
  - standardní 13
  - vnitrostátní 12, 162
  - zahraniční 12, 123, 247, 294
  - závazkový 13
- systém 87, 104, 158, 176, 182
  - clearingový 180
  - dávkový (batch) 177
  - hybridní 178
  - korespondentský 178
  - ostatní 176, 190
  - real time 177
  - s neodvolatelností zúčtování 147, 153, 183–184, 187
- transakce 14, 24–26, 48, 206, 221–222, 224, 254,
  - autorizovaná 204, 205, 209
  - neautorizovaná 56, 205, 208, 213–214
  - nesprávně provedená 204, 213
  - oprávněná 216
- účet 13, 25, 28, 64, 105, 214, 223
- PMR – Povinné minimální rezervy 120, 201, 233, 281
- Podpis 46, 53, 59, 65, 68, 76, 85, 90, 95, 99, 113, 140, 200, 201, 269
- Podpisový vzor 32, 34, 42, 43, 45, 47, 48–51, 57, 68, 76, 113, 173, 198, 201
- Pokladní
  - deník 121
  - doklad 108, 110, 111, 113, 115
  - operace 105, 232
  - složanka 109
- Poplatek 26, 30, 103, 228, 263, 282
  - mezibankovní 26, 197, 256
  - vícestranný mezibankovní 26, 256
- Poskytovatel platebních služeb 12–13, 25–26, 52, 59, 76, 168, 208, 218, 226, 232, 256, 267
  - malého rozsahu 151–152
- Postupitel 58, 59
- Postupník 58, 59
- Povolení 13, 21, 35, 38, 43, 67, 77, 146, 147–150, 153–156, 187, 189
- Pracovní den 26, 92, 100, 110, 169, 206, 218, 225, 231, 232, 290
- Pravidla vnitřní kontroly 156
- Právní
  - akt jednostranný 66
  - moc 43, 57, 62, 67, 160, 169, 189
  - pomoc 45, 46, 48
  - předpis 19, 22, 23, 29, 52, 61, 70, 84, 91, 96, 299
  - rámeček 253, 276
  - subjektivita 32, 33, 34, 35, 41, 44, 47, 61, 72
  - úkon 31, 32, 37, 38, 43
  - úprava 19, 21, 35, 52, 69, 79, 171, 176, 183, 217, 294
  - vztah 54, 63, 95, 184
  - způsobilost 31, 35, 302
- Právnícká osoba 25, 26, 30, 31, 34–36, 38, 40, 44, 47, 51, 58, 66, 67–68, 71, 74, 75, 147, 152, 157, 185–187, 232, 268, 302
- Prekluze 216
- Průkaz totožnosti 34, 39, 42, 43, 45, 47, 48, 75
- Předčísli 87, 88, 89
- Přednostní platby 172, 174
- Přepočítací koeficient 252–253, 277–278
- Převod 25, 85, 92, 98, 100–104, 122, 130, 173, 225, 247, 300–301
  - příhraniční 126, 128–129, 253, 256–258, 267–268, 278, 291
  - vnitrostátní 123, 268
  - zahraniční 126, 132
- Příjemce 11, 24, 100
- Příkazce 56., 85, 93, 95, 97, 99–100, 102–103
- PvP 295
- R**
- Razítko 51, 135
- Reference 95, 99, 131, 246, 272–273
- Rejstřík 41, 47

- insolvenční 68
  - obchodní 34, 35–38, 45, 47, 57, 67, 198, 200
  - Rekonciliace 104, 281, 285
  - Rezervování peněžních prostředků 172–173
  - Rezident 69, 71–73
  - Režim zpracování bankovek
    - multinominální 120
    - standardní 120
  - Riziko 32, 138, 181–183, 208, 280, 290
  - Rozpočtové organizace 38–39, 72, 89
  - RTGS 177, 182, 194, 227, 236, 276, 278, 281–282, 286, 295
  - Rulebook 94, 272, 274, 292
- S**
- Sběrný box 91
  - Sbírka listin 37
  - SCT – SEPA Credit Transfer 98, 129, 261, 265–270, 291–293
  - SDD – SEPA Direct Debet 98, 261, 265–268, 270, 274, 291–293
    - B2B 265, 270–271, 274
    - core 265, 270–271, 274
  - Sdružení 40, 41, 70, 258, 305
  - SEPA – Single European Payments Area 9, 94, 100, 129, 130, 212, 234, 250, 257–267, 268, 269, 276, 290
  - SEPA cards 269, 275
  - Settlement 177, 181, 191, 194, 227, 278, 294
  - Směrnice 19, 21, 183, 184, 253, 254, 257, 294, 299
  - Smlouva 29, 33, 45
    - jednorázová 33, 53–54
    - o platebních službách 32, 49, 51–52
    - o právní pomoci 46
    - o účasti v platebním systému 198–199, 280
    - o zamezení dvojího zdanění 73
    - rámcová 32, 33, 52–54, 224
      - ukončení 64
      - změna 57–60
  - Splatnost 85, 86, 91, 92–93, 100, 115–116, 136, 172–175, 206–207, 227, 230
  - Spotřebitel 26, 29, 110, 203–204, 213, 232, 255, 268, 270, 298, 300–302, 306
  - Spořitelní a úvěrní družstvo 11, 22, 23, 31, 33, 48, 51–52, 56, 69, 77–79, 88, 112, 143, 146, 150, 172, 185, 194, 217, 219
  - Správce vkladu 34
  - Statutární orgán 36, 39, 44, 68
  - STEP1/STEP2 290–293
  - Superlegalizace 45–46, 70
  - Svazek bankovek 121
  - SWIFT 94, 97, 98, 128, 132, 235–240, 242, 279, 287, 291
    - adresa (BIC) 95, 98, 103, 246–247, 249, 254, 256, 269
    - zpráva 102, 236, 241, 243, 247–249
      - kategorie 244
      - skupiny 245
      - typ 245
  - Symbol 115, 174, 194
    - konstantní 85, 86, 91, 124, 174
    - specifický 85, 86, 93, 124
    - variabilní 85, 86, 92, 124, 173
  - Systém řízení rizik 156
- Š**
- Šek 14, 65, 85, 90, 93, 119, 244, 253, 294, 301
    - bankovní 65, 91
    - pokladní 86
    - soukromý 91, 114, 115–116
- T**
- TARGET/TARGET2 236, 253, 258, 278–283, 286, 289, 292–294
  - Terms and conditions 272
  - Trvalý nosič dat 26
  - Třetí strany 195, 295
  - Tuzemec 30, 34, 42, 43, 69, 72, 75
- U**
- Účastník platebního systému 88, 93, 177–178, 181, 184, 185 – 187, 189, 194–203, 218, 220, 227, 254, 279–282, 286, 290–292, 295, 302, 308
  - Účet
    - loro 176, 178, 179, 201–203, 236, 247, 287, 294
    - nostro 176, 178, 236, 247, 287, 294
    - se zvláštním režimem 78–79
  - Úhrada (viz Platební příkaz k úhradě/ /inkasu)
  - Úmrtí 61–62, 78
  - Úplata 26, 59, 144, 222
  - Ústřední protistrana 185

V

Valuta 104, 108, 114, 274, 282, 290, 297
 VISA 113, 139, 140, 191, 263
 Vklad 22, 29, 34, 52, 69, 77–79, 85,
 105–108, 143, 152, 161, 232, 301
 Vydavatel elektronických peněz 84, 112,
 144, 203
 – malého rozsahu 157–160
 Výběr 13, 24, 29, 85, 105, 111–114, 140,
 301
 Výběrní lístek 114
 Vyhláška 19, 84, 89, 133, 147, 174, 216
 Vypořádání 21, 27, 62, 65, 156, 160,
 177–179, 181–183, 194–195, 274, 279,
 286
 Vyšší ověření – viz Superlegalizace 45, 46,
 70

X

XML – Extensible Markup Language
 249–250, 291

Z

Základní část čísla účtu 87, 89

Zákon 19, 20–23, 34, 44, 46, 51, 69, 116,
 118, 148, 169, 174, 197, 299
 Zálohové organizace 39
 Záruční šeková karta 136, 142
 Zpráva pro příjemce (viz. AV pole) 93
 Zprostředkující banka 102, 103, 179
 Zúčtování 27, 54, 65, 85, 91, 100, 108,
 110, 170, 175, 209, 254, 276–277,
 280–284, 286, 290–293,
 294–297
 – mezibankovní 87, 89, 92, 176–180,
 183–187, 192–195, 202
 – opravné 56, 93, 170, 195, 199, 207,
 214, 216, 218–219, 220,
 221–223
 – vnitrobankovní 92, 231

Ž

Žádost o vrácení platby 222, 223, 272
 Žiro 117
 Živnostenské oprávnění 42, 43
 Živnostenský
 – list 42, 43, 58
 – rejstřík 47

O AUTOROVI

JUDr. Ing. Otakar Schlossberger, Ph.D. (nar. 1958)

Od roku 1981 působil v bankovníctví, nejdříve jako úvěrový ekonom v pobočce Státní banky československé v Bruntále, později na Hlavním ústavu SBČS pro ČR. V roce 1990 začal pracovat v Komerční bance v oblasti provozu banky a platebního styku v různých funkcích – jako vedoucí oddělení, ředitel odboru, ředitel úseku. Po roce 2000 krátce působil v České spořitelně a Raiffeisenbank, opět v oblasti platebního styku. V roce 1997 stál u zrodu Komise pro platební styk a platební instrumenty České bankovní asociace, několik let působil v dozorčích radách bankovních dceřiných společností, např. Komerční pojišťovny nebo Komerční banky Bratislava. V roce 2002 byl zvolen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR historicky prvním finančním arbitrem České republiky pro volební období 2003–2007. Poté tři roky vykonával funkci předsedy představenstva spořitelního a úvěrního družstva AKCENTA.

V oblasti vysokoškolského vzdělávání působí od roku 1996 jako externí odborný asistent katedry bankovníctví a pojišťovnictví Vysoké školy ekonomické v Praze, v letech 1999–2008 byl vysokoškolským učitelem a později prorektorem pro magisterské studium Bankovního institutu vysoké školy. Od roku 2010 je vedoucím katedry bankovníctví a pojišťovnictví Vysoké školy finanční a správní v Praze. Zabývá se také poradenskou činností v oblasti komerčního bankovníctví, platebního styku, platebních služeb a také bankovního práva.

Je absolventem oboru finance a úvěr na Vysoké škole ekonomické v Praze (1981), práva na Univerzitě Karlově (1991) a doktorského studia oboru finance na Vysoké škole ekonomické v Praze (2007). Je autorem několika publikací a řady odborných článků, zúčastňuje se vědeckých konferencí jak doma, tak v zahraničí.

V roce 2012 vydalo nakladatelství Management Press, s. r. o.,
nám. W. Churchilla 2, Praha 3, jako svou 433. publikaci
Obálku navrhl Petr Foltera
Vydání 1.
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
ISBN 978-80-7261-238-3

www.mgmtpress.cz